

Hodnocení studentských prací v rámci CBM

Alžběta Svobodová

Alžběta Svobodová sepsala historicky až encyklopedicky poctivý výklad Tocquillova života a textu ze závěru „Demokracie v Americe“. Referuje Tocquilla jako „otce klasické teorie pluralismu“, toho, jemuž jde o svobodu, jenž varuje před tyranií většiny i před dvojznačností rovnosti, která je jak podmínkou, tak nivelizační hrozbou demokracie. Od Tocquilla postupuje sledováním principu svobody jak do minulosti, k Sókratovi, Viklefovi, Husovi, Galileimu a Brunovi, tak do dvacátého století, kde Tocquillovo pojetí svobody a demokracie konfrontuje s komunistickým režimem i s porevoluční demokratickou praxí. V době nedávne si všímá jak oligarchizace médií, tak rolí hoaxů a fake news. Za otázky a kritickou reflexi by stálo jak to, proč věnuje větší pozornost rádiu Svobodná Evropa než domácím občanským a lidskoprávním aktivitám, tak nedocenění role demokratických institucí. Myslí, že stačí vlastní svoboda slova?

Eliška Hrubošová

Eliška Hrubošová je autorkou úsporné, až minimalistické, ale jasně logické a přehledné apologie demokracie, která má představovat vlastní cestu ke svobodě a demokracii a ne pouze kopírování demokracie americké, před čímž varoval už Tocqueville. Hrubošová soudí, že neexistuje žádná ideální demokracie ani absolutní svoboda, a proto má v každé demokracii své výrazné místo kompromis a tolerance. Je třeba si ještě položit otázku, zda a kde jsou meze kompromisu a tolerance. Je možné uzavírat kompromis s někým, kdo chce demokratickou svobodu zničit a je možné být tolerantní vůči netoleranci?

Martin Habrnál

Martin Habrnál se odvážně pouští do polemiky s textem jak ve věci svobody slova a zákazu cenzury, tak ve věci demokracie jako záruky svobody, i když v posledu je s ním ve větším souladu, než by sám připustil. Zamýšlí se nad otázkou svobody nad rámec psaných zákonů a potřebou tolerance ve společnosti. Celý text oživuje dvěma ilustracemi. První se týká fiktivní vesnické Aleny, která se v metternichovském Rakousku první poloviny 19. století vysloví proti monarchii a pro republiku a je natolik zesměšněna ostatními vesničany, že podruhé si to už nedovolí, druhý se týká role humoru v nedemokratickém režimu, který může vést k závěru, že za „totáče byla lepší zábava“. První případ uvádí jako absurdní doklad toho, co by se historicky nemohlo stát, zvláště v případě vesnické ženy. Asi bych autorovi namítl, že před rokem 1848 je to opravdu těžko představitelné, ale měli jsme tu jednu velmi odvážnou spisovatelku, u níž si něco takového můžeme snadno představit, a to Boženu Němcovou. K druhému případu: naše demokracie je stále natolik nedokonalá, že humoru a to i politickému humoru se nadále daří.

Lucie Poláčková

Lucie Poláčková se zamýšlí nad přednostmi i nedostatky demokracie a svobody slova. Ukazuje, že demokracie a svoboda slova nejsou nic samozřejmého, musíme k nim nějak

dospět a proto stejně jako potřebujeme počítačovou a informační gramotnost, musíme si osvojit i kritické myšlení a demokratickou gramotnost. Ovšem položme si otázku nejen po demokratické výchově v tom smyslu, kdo je vychováván, tak po demokratické výchově vychovatele a zde nestačí jen zaměnit vnučování za vnukávání, ale i pokládání si otázek, kdo, co a jak vnukává. Tedy vedle správných poukazů na „echo chambers“, tedy komory ozvěn, prostřednictvím nichž se utvrzujeme ve svých názorech i permanentní kritiku a sebekritiku demokratických politiků a vychovatelů, demokratické teorie i praxe. Vedle zastaralých názorů rodičů mohou krize a slepé uličky vyvolávat i módní a konjunkturální názory mladých.

Kryštof Míča

Kryštof Míča se historicky poučeně zamýšlí nad výjimečností americké demokracie v podání Tocquevillova, Kissingera i Jeffersona. Tu výjimečnost spatřuje především v americkém idealismu, tedy ve víře v univerzální demokratické svobody a práva. Připojuje pohled Václava Havla o tom, jak demokracie svazuje ruce tomu, kdo to s ní myslí vážně a nechává volné těm, kdo se jí snaží pouze využívat a zneužívat. Také mohl připojit výroky Masaryka, který demokracii pojímal podobně idealisticky a sub speciae aeternitatis jako Tocqueville a američtí klasikové. Sice připojuje kritiku a varování z Tocquevillova, ale aniž bychom chtěli zpochybňovat to, co bylo řečeno na adresu americké demokracie pozitivního, musíme si připustit, že víra v americkou výjimečnost, tzv. exceptionalismus, vedla také k omylům a problematickým krokům, které nepřispěly k větší svobodě a demokracii nejen ve světě, ale i v Americe samotné.

Daniel Lochman

Daniel Lochman se k problematice svobody vztahuje ze dvou různých směrů, ze dvou různých perspektiv a otázku plurality a jednoty svobody, demokracie i jazyka pojmenovává a zároveň nechává otevřenou. Nejprve z hlediska kulturních diferencí, o kterých věděl a psal už Tocqueville, ukazuje, proč je problematické tvrdit, že existuje unilaterální model svobody a demokracie, poté z hlediska výzkumů jazyka a komunikace se prostřednictvím mýtů o Plejádách, které se vyskytovaly v různých civilizacích v rozpětí mnoha tisíc či dokonce desítek tisíc let, si klade otázku, zda existuje něco takového jako nostratický jazyk či metanarativ. Autor klade dobré otázky, které však neodpovídá, končí u skepse, že by dané otázky dobře zodpovídaly jak velmocenské vlády, tak aktivisté, jak odborná, tak laická veřejnost. Skepse se ovšem za určitých okolností může stát pohodlným postojem teoretika, proto by se odvážný myslitel mohl o nějakou odpověď pokusit.